

Перовић, Историја филозофије, стр. 275.“ - рад духа је „у току две хиљаде година морао прибавити вишу свест о његовом мишљењу и његовој чистој суштaствености у самом себи“, која се огледа у томе да је човек резултат сопствене делатности кроз историју .

Хегел у напредовању свести о слободи види повест сâму и њену суштину – повесни процес, који се по Хегеловом мишљењу одвија кроз три фазе: *оријенталну*, *хеленско-римску* и *германско-хришћанску*, одговара и његовом схватању развоја идеала преко три форме уметнички лепог: *симболичку*, *класичну* и *романтичку*. Хегелово схватање повесних и уметничких фаза је знатно комплексније, па треба имати у виду да није реч о потпуном поклапању, већ о тези да је у једној повесној епохи увек на делу исти дух – кроз све своје манифестације. У оријенталном раздобљу је слободан само *један човек*, деспот - што је у нужној вези и са оријенталном (*симболичком*) уметношћу, у којој доминира (неслободна) грађа, над (слободном) идејом. У хеленско-римском раздобљу су слободни само *неки*, па хеленска (*класична*) уметност доводи у равнотежу однос (неслободне) грађе и (слободне) идеје, мада грађа и даље остаје присутна, јер се није дошло до потпуне слободе. Германско-хришћанско раздобље доводи до слободе сваког појединца, а у уметности хришћанско (романтичко) раздобље потпуно ослобађа идеју од везаности за грађу, па је на делу потпуна доминација оног духовног. Битно је напоменути да је Хегел јасно увидео разлику између *принципа* и његове *примене*, што значи да никако није мислио да је наступањем германско-хришћанске епохе наступило раздобље *остварене и фактичке слободе* сваког човека.

Управо се кроз филозофију повести у правом смислу може утврдити колико је разумевање *живог појма* нужно за мисаоно захватање било ког одређеног дела Хегелове филозофије: „Хегелов појам повести јесте последица претходног развоја појма, али не у смислу иновативног заокруживања, још мање праволинијског преузимања са понеком допуном, већ експлицитног опонирања том развоју у готово свим његовим аспектима“ (Проле, Д., *Ум и повест. Хајдегер и Хегел*, стр. 236.). Разлика у форми је основа за могућност историје као свести о слободи: садржај појма је увек исти, према томе - слобода је увек иста, у основи сваког човека. Ни повест, али ни историја, не могу се обликовати остајањем на уско ограниченом, научно одређеном мисаоном простору - напротив, не само филозоф повести, него и историчар треба да буде у директном односу са „економским, уметничким и филозофским развитком“, па